Työ- ja elinkeinoministeriö **E 34 /2017 vp - jatkokirje EJ 27/2017**

Asiantuntijakuuleminen

Erityisasiantuntija Eliisa Hujala

Eduskunta, Maa- ja metsätalousvaliokunta torstai 5.10.2017

Vaikuttaminen EU:n tulevaan monivuotiseen rahoituskehykseen 2021 – koheesiopolitiikan uudistaminen

EU:n haasteet, kuten tarpeet sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden vahvistamiseksi sekä muuttoliikkeeseen vastaamiseksi ovat avanneet keskustelun EU:n rahoitusvälineiden kokonaisvaltaisemmasta uudistamistarpeesta. Uudet tarpeet lisäävät painetta rahoituskehyksen kasvattamiseen. Komission puheenjohtaja Juncker katsoi syyskuun Unionin tilaa koskevassa puheessaan, ettei rahoituskehyksen kokonaistason tule laskea Iso-Britannian EU-jäsenyyden päättymisen vuoksi. Suomen lähtökohtana on, että Brexit huomioidaan täysimääräisesti. Jäljelle jäävät jäsenvaltiot eivät kattaisi suuren nettomaksajamaan maksujen poistumisen aiheuttamaa budjettivajetta. Koheesiopolitiikan uudistamista tulee tarkastella osana rahoituskehyskokonaisuutta. Tässä vaiheessa ei vielä ole otettu kantaa eri sektoreiden, kuten yhteisen maatalouspolitiikan ja koheesiopolitiikan keskinäiseen suhteeseen tulevan kauden rahoitussaantojen osalta.

Täsmennyksenä aiempiin kesäkuussa Eduskunnalle toimitettuihin valtioneuvoston selvityksiin, koheesiopolitiikan uudistamisessa 2021 – kaudelle huomioidaan muun ohella seuraavat tavoitteet:

Suomi tavoittelee suhteellisesti korkeampaa koheesiopolitiikan saantoa ja katsoo, että koheesiopolitiikan rahoituksen kriteerejä, ehtoja ja niiden painotuksia tulisi muuttaa tukemaan entistä tehokkaammin kasvua lisäävien rakenneuudistusten toteuttamista ja muuttoliikkeeseen vastaamista sekä innovaatiolähtöisen talouden kehitystä. Suomi tukee siirtymistä entistä tulosperusteisempaan koheesiopolitiikkaan. Koheesiopolitiikka on keskeinen rahoitusväline kasvun, työllisyyden ja osaamisen edistämiseksi koko unionin alueella.

Riittävän perusrahoituksen lisäksi Suomen liittymissopimuksessa mainittu **Itä- ja Pohjois-Suomen harvan asutuksen erityisasema** turvataan. Myös muut erityispiirteet, kuten Itämeri, arktisuus ja Venäjän raja-alue tulee huomioida rahoituksessa. Koheesiopolitiikan avulla vahvistetaan eurooppalaista kilpailukykyä tehostamalla myös syrjäisimpien alueiden voimavarojen taloudellista hyödyntämistä.

Koheesiopolitiikan osana toteutettava rajat ylittävä yhteistyö tuottaa lisäarvoa sekä raja-alueiden kehittämisen että turvallisuuden näkökulmasta. Rajat ylittävällä yhteistyöllä voidaan merkittävästi edistää sekä sisä- että ulkoraja-alueiden kilpailukykyä ja taloudellista kehitystä, ympäristöyhteistyötä sekä ylläpitää niiden vakautta.

Koheesiopolitiikan hallinnointia tulee yksinkertaistaa ja rahastojen välisiä sääntöjä yhdenmukaistaa. Suomi tukee sääntelyn eriyttämistä siten, että tietyt objektiiviset kriteerit täyttävät hyvän hallinnon ja vähäisten väärinkäytösten maat ja alueet voisivat toteuttaa ohjelmia aiempaa vähäisemmällä EU-sääntelyllä.

Koheesiopolitiikan yhteensopivuutta muiden EU-ohjelmien ja -rahastojen kanssa tulee parantaa. Koheesiopolitiikan rahoitus, Horisontti 2020+ sekä Euroopan strategisten investointien rahasto (ESIR) täydentävät toisiaan eri vaiheessa olevien yritysten kasvupotentiaalin edistämisessä. Maakuntauudistus mahdollistaa ohjelmien vahvemman kytkennän kansallisiin toimiin ja maakunnissa tapahtuvaan aluekehittämiseen.

Neuvotteluprosessi ja sen aikataulu:

Euroopan komission ilmoituksen mukaan EU:n monivuotisesta rahoituskehyksestä annetaan ehdotus toukokuussa 2018, jonka jälkeen annetaan sektorikohtaiset lainsäädäntöehdotukset. Jäsenmaiden rahoitusosuuksista päätetään yksimielisesti. Ohjelmasisältöjä ja hallintoa sekä muuta sovellettavaa lainsäädäntöä koskeva päätöksenteko tapahtuu enemmistöpäätöksin.

Komission tavoitteena on saattaa rahoitusneuvottelut päätökseen jo ennen kevään 2019 Euroopan parlamentin vaaleja. Komission esittämä neuvotteluaikataulu on erittäin kunnianhimoinen, joten on realistista varautua rahoituskehysneuvottelujen viivästymiseen siten, että ne ovat keskeisessä vaiheessa Suomen EU-puheenjohtajakaudella loppuvuodesta 2019.

Itävalta valmistautuu aloittamaan koheesiopolitiikan lainsäädäntöehdotusten käsittelyn omalla puheenjohtajuuskaudellaan vuoden 2018 jälkipuoliskolla. Koheesiopolitiikan säädösvalmistelun odotetaan olevan keskeisessä vaiheessa Suomen pj-kaudella.